NN 61/2018 (11.7.2018.), Zakon o muzejima

HRVATSKI SABOR

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O MUZEJIMA

Proglašavam Zakon o muzejima, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 29. lipnja 2018.

Klasa: 011-01/18-01/71
Urbroj: 71-06-01/1-18-2
Zagreb, 3. srpnja 2018.

Predsjednica
Republike Hrvatske
Kolinda Grabar-Kitarović, v. r.

ZAKON O MUZEJIMA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuju uvjeti i način obavljanja muzejske djelatnosti, ustrojstvo i djelokrug muzeja, pribavljanje i obrada muzejske građe i vođenje muzejske dokumentacije te druga pitanja od značenja za obavljanje muzejske djelatnosti u svrhu zaštite i promicanja općeljudske i nacionalne kulturne i prirodne baštine.

(2) Muzejska građa od interesa je za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu.

Članak 2.

Ovim se Zakonom:

– osigurava obavljanje muzejske djelatnosti kao javne službe u okviru Sustava muzeja Republike Hrvatske

– uređuje muzejska djelatnost radi zaštite i očuvanja hrvatske kulturne i prirodne baštine i njezine dostupnosti javnosti

– čuva i štiti kulturna i prirodna baština za sadašnje i buduće naraštaje radi povećanja njihovih kompetencija

– uređuje postupak utvrđivanja svojstva kulturnog dobra za muzejski predmet i muzejsku zbirku upisom u inventarnu knjigu javnog muzeja

– utvrđuju načini financiranja muzejske djelatnosti.

Članak 3.

U smislu ovoga Zakona pojedini pojmovi imaju ova značenja:

1. *muzejska djelatnost* obuhvaća poslove nabave muzejske građe, istraživanja, stručne i znanstvene obrade te njezine sistematizacije u zbirke, zatim trajne zaštite muzejske građe, muzejske dokumentacije i baštinskih lokaliteta i nalazišta u svrhu osiguranja dostupnosti, obrazovanja, tumačenja i predstavljanja javnosti muzejske građe kao kulturnoga materijalnog i nematerijalnog dobra te dijelova prirode

2. *muzej* je pravna osoba ili ustrojstvena jedinica pravne osobe (muzej u sastavu) koja obavlja muzejsku djelatnost u svrhu proučavanja, obrazovanja i uživanja u materijalnoj i nematerijalnoj baštini čovječanstva i njegova okoliša, u službi društva i njegova kulturnoga i gospodarskoga razvitka, otvorena za javnost

3. *javni muzej* je neprofitna pravna osoba kojoj je osnivač Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravna osoba u njihovu pretežitom vlasništvu

4. *privatni muzej* je muzej kojemu je osnivač druga pravna ili fizička osoba

5. *muzej vjerske zajednice* je stalna izložba muzejske građe vjerske zajednice dostupna javnosti

6. *muzej zajednice, ekomuzej i samostalna zbirka* su modeli održivog upravljanja prirodnom i kulturnom baštinom koji koriste mehanizme partnerstva, umrežavanja i/ili baštinskog aktivizma u svrhu cjelovitog pristupa očuvanju, interpretaciji i prezentaciji baštine na određenom području

7. *galerija* je pravna osoba ili ustrojstvena jedinica unutar pravne osobe koja nema vlastitu muzejsku građu i obavlja muzejsku djelatnost prezentiranjem javnosti civilizacijskih, kulturnih materijalnih i nematerijalnih dobara te dijelova prirode u skladu s uvjetima propisanima ovim Zakonom

8. *muzejska građa* su sva civilizacijska, kulturna materijalna i nematerijalna dobra i dijelovi prirode u muzeju koja su dio nacionalne i općeljudske baštine

9. *muzejski predmet* je inventarizirani predmet koji je nakon istraživanja i obrade prepoznat kao predmet civilizacijskoga, kulturnoga, prirodnoga i povijesnoga značenja

10. *muzejska zbirka* je skup inventariziranih muzejskih predmeta, sistematiziran i obrađen na stručan način, povezanih po jednoj ili više značajki kulturnih, prirodnih, povijesnih, znanstvenih ili umjetničkih vrijednosti

11. *studijska zbirka* je dio muzejske građe namijenjene izučavanju i znanstvenomu istraživanju

12. *muzejska dokumentacija* je sustavno izrađen, prikupljen, organiziran i pohranjen skup podataka koji je nastao tijekom procesa stručne obrade, zaštite i prezentacije svih muzejskih predmeta koji govore o njihovu stvaranju, svojstvima, povijesti, stjecanju, konzervaciji i prate sve ostale promjene od njihova ulaska u muzej

13. *Muzejski dokumentacijski centar* je javna ustanova kojoj je osnivač Republika Hrvatska, a obavlja poslove utvrđene ovim Zakonom.

Članak 4.

(1) Muzejska građa i muzejska dokumentacija štite se kao kulturno dobro i na njih se primjenjuju propisi o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

(2) U vezi s korištenjem muzejske građe kojoj nije istekao rok autorskopravne zaštite primjenjuju se propisi iz područja autorskog prava.

Članak 5.

Izrazi koji se koriste u ovome Zakonu, a imaju rodno značenje, koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski spol.

II. MUZEJSKA DJELATNOST

Članak 6.

(1) Muzejsku djelatnost može obavljati muzej, galerija i samostalna zbirka te muzej, galerija i samostalna zbirka unutar pravne osobe ili druga pravna osoba upisana u sudski ili drugi registar sukladno odredbama ovoga Zakona (u daljnjem tekstu: muzej).

(2) Muzej uz temeljnu djelatnost može obavljati i druge djelatnosti sukladno posebnim propisima.

Članak 7.

Muzej:

1. prikuplja muzejsku građu i muzejsku dokumentaciju sukladno svojoj misiji i politici skupljanja

2. čuva muzejske predmete u odgovarajućim uvjetima i štiti cjelokupnu muzejsku građu, muzejsku dokumentaciju, baštinske lokalitete i nalazišta u svrhu obrazovanja, proučavanja i uživanja u skladu s propisima o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara

3. vodi propisanu muzejsku dokumentaciju o muzejskim predmetima, zbirkama i aktivnostima muzeja

4. organizira stalne i povremene izložbe

5. organizira istraživanja, izdavačku djelatnost, predavanja, konferencije i stručne skupove te organizira edukativne aktivnosti i radionice

6. podržava i organizira umjetnička i kulturna događanja u okviru svoga djelokruga

7. osigurava da poslove upravljanja muzejskom zbirkom obavljaju stručni muzejski djelatnici sukladno standardima

8. osigurava dostupnost zbirki u obrazovne, stručne i znanstvene svrhe

9. osigurava prihvatljivo okruženje za javnost i dostupnost građe

10. provodi digitalizaciju muzejske građe

11. obavlja reviziju muzejske građe u muzeju i dostavlja o tome izvješće ministarstvu nadležnom za poslove kulture i osnivaču

12. obavlja procjenu povijesne, znanstvene, umjetničke i tržišne vrijednosti muzejske građe za potrebe upravljanja imovinom, za osiguranje i otkup

13. izrađuje stručna mišljenja, vještačenja i elaborate o muzejskome predmetu, građi, zbirci o kojoj skrbi i drugim kulturnim dobrima te dijelovima prirode

14. može organizirati izradu i prodaju suvenira i predmeta te izdavanje i prodaju publikacija tematski vezanih uz fundus i program muzeja

15. obavlja i druge djelatnosti sukladno ovom Zakonu i posebnom zakonu.

Članak 8.

(1) Muzej je dužan redovito upisivati muzejske predmete u inventarnu knjigu i voditi drugu dokumentaciju o muzejskoj građi i muzejskoj djelatnosti.

(2) Muzejski predmet i muzejska zbirka upisom u inventarnu knjigu javnog muzeja stječu status kulturnoga dobra, a inventarna knjiga javnog muzeja sastavni je dio Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske.

(3) Ministar nadležan za kulturu donosi pravilnik kojim se propisuje sadržaj i način vođenja dokumentacije o muzejskoj građi i muzejskoj djelatnosti, način stručnog vrednovanja muzejske građe radi uspostavljanja zaštite upisom u inventarnu knjigu javnog muzeja, postupak revizije muzejske građe te utvrđuju uvjeti i način ostvarivanja uvida u muzejsku građu i muzejsku dokumentaciju.

Članak 9.

(1) Muzej može muzejsku građu i muzejsku dokumentaciju pribavljati kupnjom, darovanjem, nasljeđivanjem, zamjenom, terenskim radom i istraživanjem te na drugi zakonom dopušteni način.

(2) Muzej može pohraniti muzejsku građu koja je rezultat arheoloških i drugih istraživanja ili nalaza, sukladno odredbama zakona kojima se uređuju zaštita i očuvanje kulturnih dobara te zaštita prirode.

(3) Prodaju, darovanje i zamjenu muzejske građe s pratećom dokumentacijom može obaviti muzej kojem je osnivač ili suosnivač Republika Hrvatska, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave samo uz prethodno odobrenje ministarstva nadležnog za poslove kulture po pribavljenom mišljenju Hrvatskoga muzejskog vijeća te ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode ako se radi o muzejskoj građi koja predstavlja zaštićeni dio prirode.

(4) Sredstva dobivena prodajom muzejske građe i dokumentacije mogu se upotrijebiti isključivo za nabavu muzejske građe i muzejske dokumentacije.

(5) Pravni posao sklopljen protivno odredbi stavka 3. ovoga članka smatra se ništetnim.

Članak 10.

(1) Muzej te pravna osoba unutar koje je muzej može na temelju pisanoga ugovora povjeriti muzejsku građu i muzejsku dokumentaciju na čuvanje i radi izlaganja ili stručne i znanstvene obrade drugomu muzeju te drugoj pravnoj osobi ili državnomu tijelu koji ispunjavaju propisane uvjete za čuvanje povjerene im građe i dokumentacije.

(2) Muzejska građa i dokumentacija u vlasništvu stranoga muzeja ili strane države koju na temelju pisanoga ugovora posudi i preuzme muzej te pravna osoba unutar koje je muzej radi izlaganja te stručne i znanstvene obrade ne mogu biti predmetom ovrhe i osiguranja prema posebnom propisu ako je ministar nadležan za kulturu izdao jamstvo kojim se ove pokretnine izuzimaju od ovrhe i osiguranja u Republici Hrvatskoj.

Članak 11.

(1) O smještaju te premještaju muzejske građe i muzejske dokumentacije javnih muzeja odluku donosi ministarstvo nadležno za poslove kulture uz prethodno mišljenje Hrvatskoga muzejskog vijeća te ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode ako se radi o muzejskoj građi koja predstavlja zaštićeni dio prirode.

(2) Protiv odluke iz stavka 1. ovoga članka žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor.

Članak 12.

(1) Prostor i oprema muzeja, kojemu je osnivač Republika Hrvatska i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, obvezno se osiguravaju kod osiguravajućega društva za one rizike i u opsegu s kojim je suglasan osnivač ili suosnivači.

(2) Sredstva za osiguranje prostora i opreme iz stavka 1. ovoga članka osigurava osnivač muzeja te pravna osoba unutar koje je muzej.

(3) Muzej iz stavka 1. dužan je osigurati tehničku i fizičku zaštitu muzejske građe i muzejske dokumentacije sukladno propisima, u opsegu s kojim je suglasan osnivač ili suosnivači.

III. SUSTAV MUZEJA I MATIČNA DJELATNOST

Članak 13.

(1) Svi muzeji kojima su osnivači Republika Hrvatska odnosno jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave povezuju se u Sustav muzeja Republike Hrvatske radi primjene jedinstvenoga stručnog pristupa obavljanju muzejske djelatnosti.

(2) Način i mjerila za povezivanje u Sustav muzeja Republike Hrvatske pravilnikom propisuje ministar nadležan za kulturu.

Članak 14.

(1) Matičnu djelatnost kao organizirani oblik stručnoga djelovanja provode matični muzeji putem Sustava muzeja Republike Hrvatske.

(2) Matična djelatnost obuhvaća sljedeće poslove:

– stručno-savjetodavnu pomoć muzejima

– unaprjeđenje stručnoga rada u muzejima i podizanje razine zaštite i očuvanja muzejske građe

– usklađivanje rada i razvitka muzeja i koordinacije rada unutar Sustava muzeja

– stručni nadzor nad radom muzeja

– druge poslove sukladno ovomu Zakonu.

(3) Određivanje statusa matičnoga muzeja unutar Sustava muzeja ovisi o vrsti i važnosti muzejske građe i muzejske dokumentacije kojima muzej raspolaže, stručnoj osposobljenosti djelatnika te opremi muzeja.

(4) Sredstva za obavljanje matične djelatnosti osiguravaju se u državnome proračunu.

(5) Ministar nadležan za kulturu pravilnikom iz članka 13. stavka 2. ovoga Zakona određuje matične muzeje prema propisanim standardima te tijela koordiniranja unutar Sustava muzeja Republike Hrvatske.

Članak 15.

(1) Muzejski dokumentacijski centar je središnje tijelo Sustava muzeja Republike Hrvatske koje obavlja sljedeće poslove:

– organizira i koordinira provođenje matične djelatnosti unutar Sustava muzeja Republike Hrvatske

– prikuplja, obrađuje i objavljuje podatke o muzejima, muzejskoj građi, muzejskim zbirkama i muzejskoj dokumentaciji u muzejima u Republici Hrvatskoj

– sudjeluje u planiranju digitalizacije muzejske građe i muzejske dokumentacije

– prikuplja, obrađuje i objavljuje muzejsku statistiku i godišnja izvješća muzeja

– provodi polaganje stručnih ispita za djelatnike muzejske struke

– obavlja i druge poslove sukladno zakonu i statutu.

(2) Muzejski dokumentacijski centar vodi Upisnik javnih i privatnih muzeja u Republici Hrvatskoj u svrhu praćenja stanja u muzejskoj djelatnosti.

(3) Javni i privatni muzeji dužni su dostaviti podatke za upis u Upisnik sukladno pravilniku iz stavka 4. ovoga članka u roku od osam dana od pravomoćnosti rješenja o upisu muzeja odnosno muzejske djelatnosti u sudski ili drugi odgovarajući registar.

(4) Sadržaj i način vođenja Upisnika iz stavka 2. ovoga članka uređuje se pravilnikom koji donosi ministar nadležan za kulturu.

IV. ORGANIZACIJA MUZEJA

Članak 16.

Muzej se može osnovati kao ustanova, zaklada, udruga, zadruga ili trgovačko društvo, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Članak 17.

(1) Javni muzej kao ustanovu može osnovati Republika Hrvatska, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravna osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

(2) Privatni muzej može osnovati druga pravna i fizička osoba.

(3) Muzej vjerske zajednice može osnovati vjerska zajednica.

(4) Više osnivača iz stavka 1. ovoga članka može zajednički osnovati javni muzej odnosno više osnivača iz stavaka 2. i 3. ovoga članka može osnovati privatni muzej, a međusobna prava i obveze osnivača uređuju se ugovorom.

(5) Javni muzej mogu zajednički osnovati Republika Hrvatska, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i fizička i pravna osoba, a međusobna prava i obveze osnivača uređuju se ugovorom.

(6) Muzej u sastavu osniva pravna osoba kao svoju podružnicu odnosno kao svoju ustrojstvenu jedinicu.

Članak 18.

(1) Muzej se može osnovati ako su osigurani uvjeti sukladno standardima iz članka 19. ovoga Zakona:

– muzejska građa

– muzejska dokumentacija relevantna za vrstu muzeja koji se osniva

– prostor za obavljanje djelatnosti

– oprema i sredstva za rad te sustav osiguranja za zaštitu muzejske građe i muzejske dokumentacije

– rad stručnih djelatnika

– plan rada i razvitka muzeja.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, standardima iz članka 19. ovoga Zakona propisat će se koji od uvjeta iz stavka 1. ovoga članka je dužan osigurati osnivač za osnivanje muzeja vjerske zajednice, muzeja zajednice, ekomuzeja, galerije i samostalne zbirke.

(3) Postojanje uvjeta za osnivanje muzeja iz stavaka 1. i 2. ovoga članka utvrđuje rješenjem ministarstvo nadležno za poslove kulture po prethodno pribavljenom mišljenju Hrvatskoga muzejskog vijeća.

(4) Osnivač muzeja dužan je pribaviti rješenje o postojanju uvjeta za osnivanje muzeja iz stavka 3. ovoga članka prije traženja upisa u sudski ili drugi registar.

(5) Protiv rješenja iz stavka 3. ovoga članka žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor.

Članak 19.

Stručni i tehnički standardi za osnivanje muzeja, muzeja vjerske zajednice, muzeja zajednice, ekomuzeja, galerije i samostalne zbirke, za određivanje vrste muzeja s obzirom na vrstu građe i područje na kojem obavlja temeljnu djelatnost, za rad te za smještaj i čuvanje muzejske građe i muzejske dokumentacije, propisuju se pravilnikom koji donosi ministar nadležan za kulturu.

Članak 20.

(1) Muzej prestaje s radom sukladno odredbama zakona.

(2) Odluka o prestanku rada i statusnim promjenama muzeja kojemu je osnivač ili suosnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravna osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave može se donijeti uz prethodnu suglasnost ministarstva nadležnog za poslove kulture, po pribavljenome mišljenju Hrvatskoga muzejskog vijeća.

(3) Nije dopuštena statusna promjena muzeja pripajanjem centrima za kulturu, otvorenim i pučkim učilištima i drugim ustanovama za obrazovanje odraslih kojima su osnivači općine i gradovi koji imaju iznad 10.000 stanovnika odnosno spajanje muzeja u jednu ustanovu s prethodno navedenim ustanovama.

(4) Odluka o prestanku rada i statusnim promjenama muzeja mora sadržavati odredbe o zaštiti i smještaju muzejske građe i muzejske dokumentacije na temelju prethodnoga mišljenja Hrvatskoga muzejskog vijeća.

Članak 21.

Ustrojstvo i upravljanje muzejom uređuje se statutom i/ili drugim općim aktom muzeja odnosno općim aktom pravne osobe u čijem je sastavu, a u skladu sa zakonom i aktom o osnivanju.

Članak 22.

(1) Tijela javnoga muzeja su ravnatelj, upravno vijeće i stručno vijeće, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Privatni muzej ima tijela propisana posebnim zakonom te stručno vijeće sukladno odredbama ovoga Zakona.

Članak 23.

(1) Javni muzej s više od pet zaposlenika ima upravno vijeće.

(2) Upravno vijeće ima pet ili sedam članova, od kojih većinu imenuje osnivač iz redova istaknutih kulturnih, javnih, znanstvenih djelatnika, pravnih, ekonomskih i financijskih stručnjaka, jednoga bira stručno vijeće, a ako ono nije osnovano, stručni muzejski djelatnici iz svojih redova, te jednoga člana biraju svi radnici sukladno zakonu kojim se uređuju radni odnosi.

(3) Za člana upravnoga vijeća iz stavka 2. ovoga članka osnivač može imenovati osobu koja ima završen diplomski sveučilišni ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili s njim izjednačen studij.